

Ανάλυση: **Βασίλης Μηνακάκης**

Ο κομμουνισμός αποτελεί ανάγκη της εποχής και όχι μια χιλιαστική αίρεση λίγων αμετανόητων του χθες. Για να ξαναγίνει, όμως, αίτημα και κίνημα εκατομμυρίων, απαιτείται στρατηγική επαναθεμελίωση του. Μόνο έτσι μπορεί να εκφράσει τις αναγκαιότητες, τις δυνατότητες και τις τάσεις της εποχής μας. Να συνεγείρει τους εργαζομένους και τη νεολαία στον σύγχρονο επαναστατικό αγώνα.

Αντεπίθεση με τόλμη και όρους στρατηγικής

Τη στιγμή που χιλιάδες Έλληνες φυτοζωούν καθημαγμένοι από τον μνημονιακό ανεμοστρόβιλο (και τον συριζαϊκό) κι εκατομμύρια κάτοικοι του πλανήτη υποσιτίζονται ή είναι άνεργοι, που οι ακροδεξιοί τύπου Μπολσονάρο επελαύνουν και το ως χθες ακλόνητο πολιτικό σκηνικό θρυμματίζεται σε πολλές χώρες, την ώρα που η δολοφονία του Ζακ και το κίνημα MeToo αποκαλύπτουν υπόγειους «πολέμους» και ο «μοντέρνοι» υβριδικοί πόλεμοι αποκαλύπτουν τη φρίκη τους στη Μέση Ανατολή και αλλού, τη στιγμή που η κεφαλαιοποίηση της Apple ξεπερνά το ένα τρις δολάρια (6 φορές το ελληνικό ΑΕΠ), το Facebook αναδεικνύεται σε μοχλό ψηφιακού χαφιεδισμού και ο μισός πληθυσμός του πλανήτη είναι συνδεδεμένος μέσω διαδικτύου, την ώρα που μαίνονται οι εμπορικοί πόλεμοι και οι συγκρούσεις για τη θάλασσα της Νότιας Κίνας, τον νέο δρόμο του μεταξιού ή τις πατέντες, την ώρα που το «κοινωνικό κράτος» καταρρέει αλλά μια χούφτα υπερπλουσίων έχουν περιουσία όσο ο μισός πλανήτης και το μέλλον των νέων εμφανίζεται πιο γκρίζο από ποτέ – την ώρα που συμβαίνουν όλα αυτά και άλλα παραπλήσια, το ΝΑΡ επιλέγει να συζητήσει με όρους στρατηγικής, προγραμματικούς και να προχωρήσει σε πανελλαδικό σώμα εργασίας για την Προγραμματική του Διακήρυξη.

Εύλογο το ερώτημα: Γιατί; Εύκολο καταφύγιο; Φυγή από τη δύσκολη πραγματικότητα; Ακριβώς το αντίθετο. Ακριβώς γιατί συμβαίνουν όλα αυτά, γιατί είναι έτσι η πραγματικότητα. Γιατί τόσο η ερμηνεία της όσο και για η αλλαγή της απαιτούν καταβύθιση σε πιο θεμελιακά στοιχεία. Απαιτούν συζήτηση και για το παρόν αλλά και για το μέλλον με

όρους στρατηγικούς, προγραμματικούς. Με τόλμη και φιλοδοξία.

Για την επαναθεμελίωση της κομμουνιστικής ελπίδας

Αναδεικνύοντας και αναλύοντας τις ποιοτικές τομές της εποχής μας, το NAP υπηρετεί την ανάγκη της επανάστασης

Πριν από 102 χρόνια, σε μια εποχή ποιοτικών και συγκλονιστικών αλλαγών -αντίστοιχης ποιότητας με αυτές που εξελίσσονται σήμερα- ο Β.Ι. Λένιν έγραψε ένα από τα σημαντικότερα έργα του. Τίτλος του: Ιμπεριαλισμός, νεότατο (κι όχι ανώτατο, όπως έχει λανθασμένα αποδοθεί) στάδιο του καπιταλισμού. Διπλά μεγαλοφυές το πόνημα του μεγάλου Ρώσου επαναστάτη. Πρώτον, γιατί συνδύασε μερικές από τις ποιοτικές αλλαγές της εποχής του, για να καταλήξει -αναπτύσσοντας διαλεκτικά και δημιουργικά την παρακαταθήκη του Μαρξ- στο συμπέρασμα ότι ο καπιταλισμός έχει εισέλθει σε ένα νέο στάδιο. Και δεύτερον και ίσως σπουδαιότερο: κατέδειξε ότι αυτό το νέο στάδιο, του ιμπεριαλισμού ή μονοπωλιακού καπιταλισμού, αλλάζει το τοπίο της ταξικής πάλης, επανατοποθετεί την παρέμβαση των κομμουνιστών, φέρνει στο προσκήνιο την ανάγκη της επανάστασης, επικαιροποιεί τον κομμουνισμό ως «κίνηση που καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων».

Με σεμνότητα αλλά και απαιτητικότητα, κυρίως όμως με συνείδηση των ιστορικών ευθυνών, το NAP επιχειρεί να πιάσει αυτό το νήμα στη συζήτηση της Προγραμματικής Διακήρυξής του. Βάζει τον πήχη ψηλά, όχι γιατί η σημερινή κατάσταση του ίδιου κι ευρύτερα της επαναστατικής και κομμουνιστικής Αριστεράς αντιστοιχούν στις προκλήσεις της εποχής, αλλά για να υπάρχει ακριβώς ένα μέτρο των απαιτήσεων αν θέλουμε να αναμετρηθούμε αποτελεσματικά με τον σύγχρονο καπιταλισμό και το ΤΙΝΑ.

Ποιο είναι το μέτρο; Η διαμόρφωση με όρους μαζικούς και νικηφόρους ενός σύγχρονου και συνάμα νεανικού ρεύματος κομμουνιστικής απελευθέρωσης. Η ανάδειξη της επικαιρότητας της επανάστασης και του κομμουνισμού στη σημερινή εποχή, την εποχή του διαδικτύου, της

«παγκοσμιοποίησης», της ακροδεξιάς και νεοφασιστικής πλημμυρίδας, της καθολικής εμπορευματοποίησης, των δεκάδων πολεμικών εστιών, της άγριας εκμετάλλευσης εντός και εκτός εργασίας του χεριού, του πνεύματος και της δημιουργικότητας των εργαζομένων. Με άλλα λόγια, ο δεύτερος στόχος του Ιμπεριαλισμού του Λένιν.

Για να υπηρετηθεί αποτελεσματικά η δεύτερη πλευρά χρειάζεται προφανώς να υπηρετηθεί με λενινιστική τόλμη και επάρκεια και η πρώτη. Η προσέγγιση της Προγραμματικής Διακήρυξης για τον σύγχρονο ολοκληρωτικό καπιταλισμό αυτό ακριβώς επιχειρεί να κάνει. Καταγράφει, αναλύει, συνθέτει επιμέρους ποιοτικές αλλαγές σε όλα τα πεδία των κοινωνικών σχέσεων –με πυρήνα τα θεμελιακά για τον καπιταλισμό πεδία της απόσπασης υπεραξίας, της εμπορευματικής παραγωγής, της ιδιοκτησίας– για να καταλήξει σε ένα συνολικό συμπέρασμα: Ο καπιταλισμός έχει εισέλθει σε νέα βαθμίδα-στάδιο, η δε απάντηση του κεφαλαίου στην πρόσφατη κρίση σηματοδοτεί το πέρασμα στην καρδιά του νέου σταδίου του ολοκληρωτικού καπιταλισμού.

Απουσιάζει, βέβαια, η τεκμηρίωση, όπως άλλωστε και σε κάθε κείμενο διακηρυκτικού χαρακτήρα (τι τεκμηρίωση είχε, άραγε, το 1848 το Κομμουνιστικό Μανιφέστο;). Είναι παρούσα, πάντως, η διαλεκτική μεθοδολογία, η προσπάθεια δημιουργικής ανάπτυξης του μαρξισμού και κυρίως η διάθεση, πρόκληση και επιλογή για διάλογο και περαιτέρω επιστημονική εμβάθυνση. Κυρίως, όμως, είναι παρόντα τα πολιτικά «διά ταύτα» αυτής της προσέγγισης, τα οποία αναβλύζουν από κάθε αρμό της πραγματικότητας. Η συνείδηση, δηλαδή, ότι η νέα εποχή του καπιταλισμού αλλάζει ριζικά το τοπίο της ταξικής πάλης και ότι οι αγωνιστές της εργατικής χειραφέτησης, με τη θεωρία και την πράξη τους, με τη στρατηγική και την τακτική τους, με τη συγκρότησή τους αλλά και την πλατιά επαφή τους με τις μάζες πρέπει και μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτά τα νέα δεδομένα.

Δεν αποτελεί χιλιαστική αίρεση λιγοστών αμετανόητων του χθες η κομμουνιστική απελευθέρωση, αλλά ανάγκη εκατομμυρίων, δυνατότητα της σύγχρονης εποχής και τάση της ταξικής πάλης – αυτή είναι η πρώτη μεγάλη «διακήρυξη» του σχεδίου Προγραμματικής Διακήρυξης του NAP. Μια «διακήρυξη» που πατάει γερά στην ανάλυση της σύγχρονης πραγματικότητας, ελληνικής και διεθνούς, καθώς και των εμπειριών της ταξικής πάλης, εγχώριων και διεθνών. Μια «διακήρυξη», επίσης, που αφορά πρώτα απ' όλους τη νέα γενιά, τις νέα βάρδια της εργατικής τάξης.

Εξίσου σημαντική είναι και η ακόλουθη θέση: «Για να ξαναγίνει ο κομμουνισμός αίτημα και κίνημα εκατομμυρίων, απαιτείται στρατηγική επαναθεμελίωση του. Μόνο έτσι μπορεί να εκφράσει τις αναγκαιότητες, τις δυνατότητες και τις τάσεις της εποχής μας. Να συνεγείρει

τους εργαζομένους και τη νεολαία στον σύγχρονο επαναστατικό αγώνα». Η Προγραμματική Διακήρυξη συγκεκριμενοποιεί τον όρο «επαναθεμελίωση», αναφέροντας ότι συνδέεται με την επιστημονική «αποκρυπτογράφηση» του σύγχρονου καπιταλισμού, με την ιστορική αποτίμηση της εμπειρίας του επαναστατικού κινήματος – ειδικά των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού», με τη δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού και του εργατικού πολιτισμού, με την κριτική αναμέτρηση με τις σύγχρονες ριζοσπαστικές ουτοπίες και τα ανολοκλήρωτα ριζοσπαστικά σκιρτήματα της εποχής μας, καθώς και με την έμπρακτη ανασυγκρότηση της εργατικής πολιτικής και της επαναστατικής τακτικής.

Εύλογα προκύπτει ένα ακόμη ερώτημα; Για ποιον κομμουνισμό; Για έναν κομμουνισμό όπως εκείνος των χωρών του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού»; Προφανώς όχι, όσο μεγαλειώδης κι αν ήταν η Οκτωβριανή Επανάσταση. Μήπως για έναν κομμουνισμό που αποτελεί «ιδανική» αλλά απόμακρη κοινωνία, που χάνεται στο νεφελώδες επέκεινα, αλλά μπορεί στο παρόν να συνδυάζεται –για την ακρίβεια να αποτελεί «επαναστατικό» φύλο συκής– με διαχειριστικές ή ρεφορμιστικές γραμμές, με συγκυβερνήσεις με τη δεξιά ή ακολουθητισμό στο εθνικιστικό παραλήρημα; Επίσης όχι, όσο ηρωικές κι αν είναι οι παρακαταθήκες του κομμουνιστικού κινήματος στη Δύση –και τη χώρα μας.

Η Προγραμματική Διακήρυξη αναμετριέται με αυτό το ερώτημα. Αντιμετωπίζει τον κομμουνισμό ως το κοινωνικό-οικονομικό σύστημα που κατοχυρώνει τη συλλογική ιδιοκτησία του κοινωνικού πλούτου έναντι της ιδιωτικής αρπαγής, τη διασφάλιση των κοινών αγαθών της ανθρωπότητας, την αυθεντική ισότητα έναντι των διακρίσεων και του αποκλεισμού. Που εκφράζει τη συλλογική αυτοδιεύθυνση έναντι του καταπιεστικού εξουσιασμού.

Ταυτόχρονα τον αντιμετωπίζει ως τρόπο παραγωγής που εκφράζει τις δυνατότητες, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της κοινωνικής πλειονότητας, ως λύση που αντιπροσωπεύει τη χειραφετητική τάση της εργατικής τάξης. Τον αντιμετωπίζει, επίσης, ως τον στόχο και την πράξη ενός κινήματος που υπερβαίνει την κατεστημένη τάξη πραγμάτων, ως τον σκοπό που, καθώς αναδύεται από το κίνημα, το προσανατολίζει, ως ρυθμιστική στρατηγική-πρόγραμμα που παραπέμπει το κίνημα αδιάκοπα στο όραμα μιας άλλης κοινωνίας. Και τέλος, ως τον δρόμο και τα μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Ένα δρόμο ταξικής δράσης, κοινωνικής ανατροπής και όχι κοινοβουλευτικού περίπατου ή μεταρρυθμιστικών ουτοπιών. Ένα δρόμο μαζικού αγώνα του εργατικού-λαϊκού κινήματος κι όχι κυβερνητικής ή άλλης ανάθεσης, αυτόκλητων σωτήρων και κομμάτων-φρουρίων. Ένα δρόμο επαναστατικής τακτικής και επαναστατικής σύνδεσής της με τη στρατηγική.

Επαναστατική τακτική, όχι τακτικισμός

Κριτήριο είναι το βασικό επίδικο της ταξικής πάλης στην Ελλάδα σήμερα

Θεμελιακό το ζήτημα της τακτικής σε κάθε προγραμματικό κείμενο. Της τακτικής όχι με την έννοια της τρέχουσας παρέμβασης στις πολιτικές ή κινηματικές μάχες, αλλά με την έννοια του βασικού δρόμου επικοινωνίας με τις εργατικές μάζες και τις ανάγκες τους, της καθημερινής αναμέτρησης με τις βασικές επιλογές του κεφαλαίου και των κυβερνήσεων του, της προσέγγισης στο άλμα της επανάστασης, της προετοιμασίας για τη νικηφόρα έκβασή της. Της τακτικής που χωρίς να ταυτίζεται με τη στρατηγική, συνδέεται με αυτήν, τροφοδοτείται και την τροφοδοτεί.

Θεμελιακό, αλλά και ταλαιπωρημένο. Είτε γιατί συχνά χάθηκαν τα όριά τους και η σύνδεσή τους έγινε μηχανικά. Είτε -συνήθως- γιατί η τακτική εξελίχθηκε σε τακτικισμό, εγκλωβίστηκε στο τρέχον, αποκόπηκε από την κομμουνιστική στρατηγική.

Η Διακήρυξη επιχειρεί να υπερβεί θετικά αυτούς σκοπέλους. Επιλέγει μια συγκεκριμένη τακτική και μια συγκεκριμένη σύνδεσή της με τον κομμουνισμό. Όχι αυθαίρετα, σαν να διαλέγουμε -όπως έλεγε η Λούξεμπουργκ- «τις ντομάτες αντί για τα αγγούρια στη σαλάτα», το κόκκινο αντί του ροζ. Αλλά με βάση το βασικό επίδικο της ταξικής πάλης σήμερα, στην Ελλάδα του 2018. Με βάση την κύρια κατεύθυνση των επιλογών του ταξικού αντιπάλου, τις εμπειρίες του κινήματος, τη δυνατότητα πλατειάς ενότητας και συσπείρωσης των μαζών, τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να είναι οι αγώνες σήμερα αποτελεσματικοί, την ανάγκη επιτάχυνσης της επαναστατικής κρίσης.

Υπό αυτό το πρίσμα, αναδεικνύει σε βασικό περιεχόμενο της τακτικής σήμερα την αναμέτρηση με την αντεργατική εκστρατεία κεφαλαίου-ΕΕ-κυβερνήσεων, την ήττα-ανατροπή της αντιδραστικής-υπερεκμεταλλευτικής ανασυγκρότησης του καπιταλισμού, με βασικό περιεχόμενο ένα πλαίσιο στόχων πάλης που αντιπαλεύουν από θέσεις ανατροπής αυτήν την ανασυγκρότηση και ανταποκρίνονται στα συμφέροντα των εργαζομένων και στη δυναμική της πάλης τους.

Για ένα σύγχρονο εργατικό-επαναστατικό κόμμα

Η επικαιρότητα της κομμουνιστικής απελευθέρωσης -όπως ορίστηκε στις διπλάνες στήλες- φέρνει στο προσκήνιο την ανάγκη του κομμουνιστικού κόμματος. Όχι του κόμματος γενικά, αλλά του σύγχρονου εργατικού επαναστατικού κόμματος, που συνάδει με αυτήν την

αντίληψη περί κομμουνισμού. Άρα και στο ζήτημα του κόμματος χρειάζεται επαναθεμελίωση.

Με ποιο κριτήριο; Με κριτήριο τον χειραφετητικό σκοπό του, τα χαρακτηριστικά και την πρακτική του αντίπαλου που έχει απέναντι και της εργατικής τάξης την οποία θέλει να εκφράσει, αλλά και την κριτική αποτίμηση των εμπειριών του παραδοσιακού κινήματος και άλλων ριζοσπαστικών ρευμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, η θέση ότι η *«απελευθέρωση των εργατών θα είναι έργο των εργατών ή δεν θα υπάρχει»* αποκτά κεντρική σημασία. Υπό την έννοια ότι η σύγχρονη εργατική τάξη αποτελεί κοινωνική ατμομηχανή της επανάστασης και του κομμουνισμού λόγω των συνολικών χαρακτηριστικών της κι όχι μόνο γιατί είναι η τάξη που υποφέρει πιο πολύ. Κι επίσης λόγω της δυναμικής που εμπεριέχει η τάση χειραφέτησης και όχι έτσι ή αλλιώς. Και δεύτερον, υπό την έννοια ότι η σχέση τάξης και πρωτοποριών αντιμετωπίζεται ως σχέση διπλής κατεύθυνσης και όχι ως μονόδρομη επίδραση των δεύτερων στην πρώτη.

Στο ίδιο πλαίσιο, η έννοια της πρωτοπορίας, το «κόμμα με την ευρεία και ιστορική έννοια» (Μαρξ) αποκτά ευρύτερο χαρακτήρα, περιλαμβάνοντας το κόμμα κομμουνιστικής απελευθέρωσης, το αντικαπιταλιστικό εργατικό μέτωπο και τις ριζοσπαστικές-ταξικές πτέρυγες του κινήματος. Και αυτά αλληλεπιδρώντα διαλεκτικά, με πυρήνα το κόμμα. Πέρα από λογικές ομόκεντρων κύκλων ή αθροιστικής παράθεσης που ή διαστρεβλώνουν ή ακυρώνουν τον ρόλο του.

[Διαβάστε ολόκληρο το σχέδιο προγραμματικής διακήρυξης στην ιστοσελίδα του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση](#)

Πηγή: **[ΠΡΙΝ](#)**